

Дата: 17 .04.2024

Клас: 7– А,Б

Предмет: Трудове навчання

Урок: 29

Вчитель: Капуста В.М.

Інструктаж з БЖД. Різьблення як технологія оздоблення. Елементи різьблення. Інструменти для різьблення. Перенесення композиції для оздоблення. Повторення. Столярні інструменти.

Проект: Рамка для фото

Мета уроку:

навчальна: розвивати уяву про різьбу по дереву , як різновидності декоративно-прикладного мистецтва, ознайомити з видами різьби та елементами різьблення;

розвивальна: розвивати логічне мислення, загальний кругозір;

виховна: виховувати в учнів стійкий інтерес до народних ремесел, художній смак, бережливе відношення до матеріалів і інструментів.

Види художнього різьблення (ознайомлення)

Різьблення по дереву є одним з найдавніших видів художньої обробки деревини. Протягом багатьох століть і навіть тисячоліть людина оздоблювала свої помешкання різьбленими виробами: посудом, меблями, іншими речами домашнього вжитку.

- Геометричне
  - Контурне
-
- Плоскорельєфне
  - Рельєфне
  - Об'ємне
  - Домове

Геометричне

В основі геометричного художнього різьблення по дереву лежить використання різних геометричних форм і фігур , які в сукупності утворюють складні орнаменти та візерунки . Основною відмінною особливістю геометричного різьблення по дереву є простота його втілення.

Технологічні особливості геометричного різьблення

Геометричне різьблення – одне з найдавніших видів різьблення по дереву. Воно виконується у вигляді виїмок, які мають форми геометричних фігур (трикутника, чотирикутника, круга) і утворюють на поверхні узор із цих елементів..

Геометричне різьблення

Контурне

Цей вид художнього різьблення по дереву характеризується контурним відображенням різних фігур на поверхні дерев'яного виробу .

Контури на дерев'яному виробі при художньому різьбленні по дереву позначаються за допомогою різної товщини і глибини вирізних ліній.

Основними мотивами цього виду художнього різьблення по дереву є різні рослинні мотиви , зображення тварин і людей.

Плоскорельєфне

Плоскорельєфне художнє різьблення по дереву характеризується в першу чергу невисоким рівнем рельєфу.

Рельєфне

Рельєфне художнє різьблення в порівнянні з плоскорельєфним відрізняється , більш високим рельєфом візерунка.

Цей вид різьблення відрізняється повною відсутністю плоскої поверхні - всі елементи тут різної висоти.

Застосовують рельєфне різьблення зазвичай для прикраси меблів, стін, дверей або різного дерев'яного обладнання.

Гімнастика для очей

Гімнастика для очей

Об'ємне

Рельєфний малюнок повністю або частково відділяється від фону, утворюючи об'ємну скульптуру. До даного виду різьблення по дереву відносяться різьблені іграшки і дерев'яні мініатюри скульптури.

Домове

Найчастіше для цього різьблення застосовують дерево хвойних порід і використовується вона в основному для прикраси різних дерев'яних будівель . Вважається, що традиція прикрашати оселі різьбленням перейшла з дерев'яних кораблів і тому домове різьблення часто називають корабельним

Домове різьблення по техніці виконання буває прорізне , рельєфне і об'ємне.

Деревина для різьблення

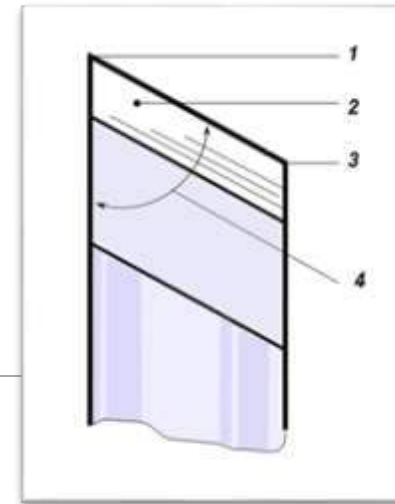
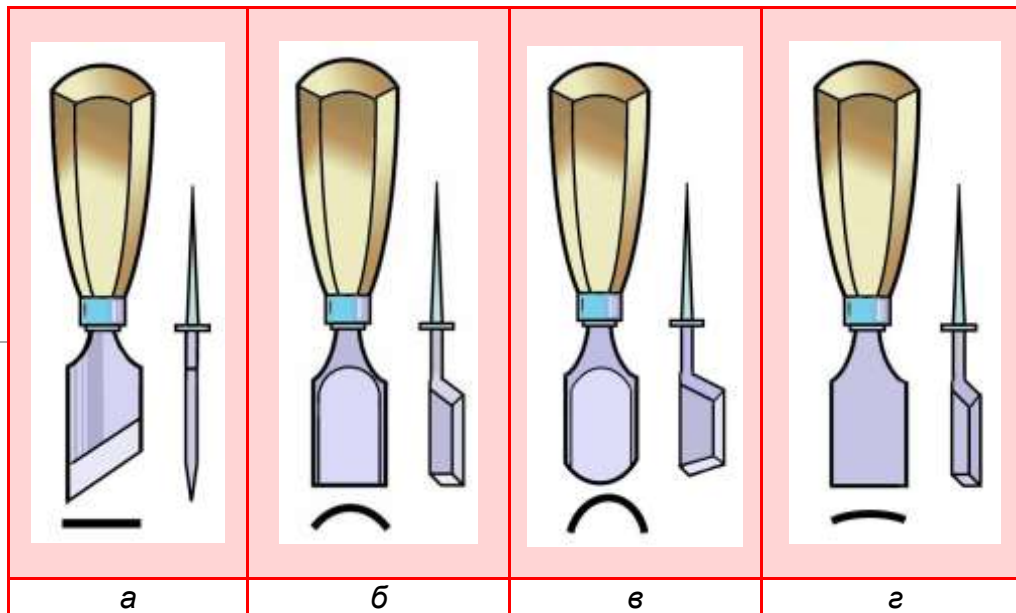
Для різьблення краще підходить деревина листяних порід:

липа, осика, вільха, береза, клен, дуб.

Інструменти для виконання геометричного різьблення

Косий ніж (стамеска косячок, або ще називають *різаком*). Це основний інструмент для виконання геометричного різьблення.

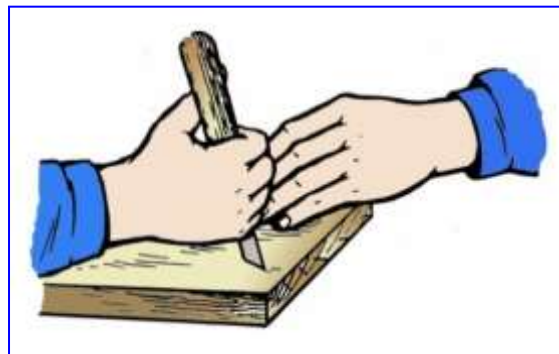
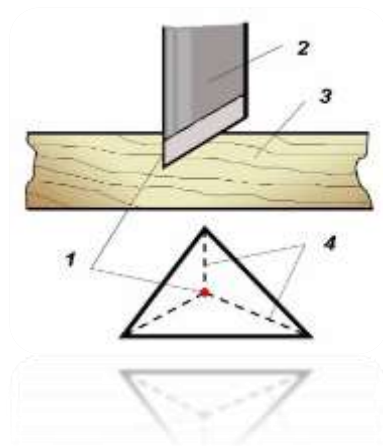
Напівкруглі стамески з різним радіусом кривизни застосовуються для вирізування напівкруглих ямок.

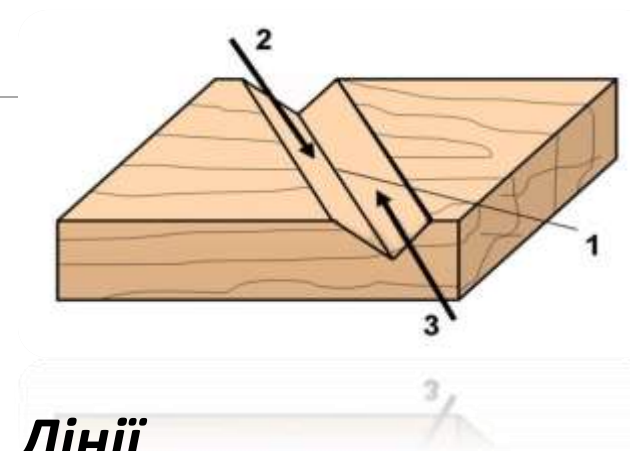
Різальна частина косячка

- 1 - носок
- 2 - лезо
- 3 - п'ятка різця
- 4 - кут скоса 60...70

Прийоми виконання основних елементів різьблення

Цей елемент має такий самий вигляд і послідовність виконання, як і в техніці контурного різьблення.

Лінії

Послідовність виконання роботи

1.Перенесення малюнка на виріб через копірку.

2.Геометричне різьблення виконують на чистих, добре виструганих та відшліфованих дошках м'яких і твердих порід деревини (липа, верба, вільха, каштан).

3. Косий ніж (різак) тримають чотирма пальцями, а великий палець має впиралися у ручку різака, або лежати на верхній частині різака.

4.Робоче положення різака може бути «до себе» і «від себе». Рука повинна лежати на дощечці для контролю за рухом різця. При рухові «від себе», інколи, допомагають великим пальцем лівої руки.

При обробці деревини різанням слід додержувати двох основних правил:

1. Різати потрібно за волокном, щоб зрізані кінчики волоком притискати різцем, а не рухатися проти них. Різ буде чистим.

2. Якщо елемент розташований таким чином, що його необхідно зрізувати вздовж волокон, то його зрізують найпершим, щоб не сколоти його.

Послідовність виконання роботи

1. Перенесення малюнка на виріб через копірку.

---

2. Геометричне різблення виконують на чистих, добре виструганих та відшліфованих дошках м'яких і твердих порід деревини (липа, верба, вільха, каштан).

3. Косий ніж (різак) тримають чотирма пальцями, а великий палець має впирається у ручку різака, або лежати на верхній частині різака.

4. Робоче положення різака може бути «до себе» і «від себе». Рука повинна лежати на дощечці для контролю за рухом різця. При рухові «від себе» ,інколи, допомагають великим пальцем лівої руки.

5. При обробці деревини різанням слід додержувати двох основних правил:

1. Різати потрібно за волокном, щоб зрізані кінчики волоком притискати різцем, а не рухатися порти них. Різ буде чистим.

2. Якщо елемент розташований таким чином, що його необхідно зрізувати вздовж волокон, то його зрізують найпершим, щоб не сколотити його.

Фізкультхвилинка

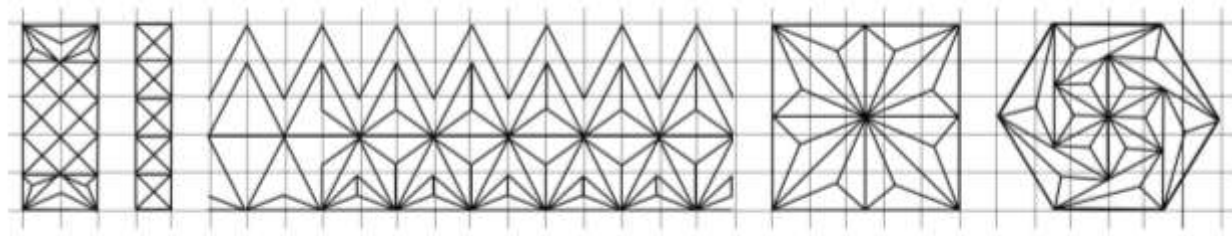
Інструкційна карта

«Пробні вправи з виконання елементів геометричного різьблення»

Інструменти та матеріали: виріб, набір стамесок, косий ніж, копіювальний папір, твердий та м'який олівці, лінійка з міліметровою шкалою, кутник, циркуль, шліфувальна шкурка.

Послідовність виконання роботи

1. Використовуючи елементи геометричного різьблення та зразки орнаментальної композиції, у робочому зошиті розроби композицію орнаменту для оздоблення геометричним різьбленням.
2. Відшліфуй поверхню заготовки чи виробу.
4. Перенеси композицію орнаменту на заготовку.
5. Тримавши різак вертикально, надріж сторони трикутників від вершини до основи.
6. Зробивши надрізи, нахили різак «до себе» і виконай підрізання вздовж основи трикутника.
7. Повтори вирізування всіх елементів тригранно-виїмчастого різьблення.

Композиції орнаментів з геометричних елементів для виконання практичної роботи

Практична робота

Виконання технологічних операцій відповідно до обраного виробу та технології його виготовлення.

Дотримання правил безпечної праці та організації робочого місця.

Пропоную для роботи рамку з картону.

Рамки своїми руками

https://www.youtube.com/watch?v=FBv1DydjWI4&ab_channel=%D0%9A%D0%B0%D1%82%D0%B5%D1%80%D0%B8%D0%BD%D0%B0%D0%A5%D0%B0%D0%BB%D0%B0%D0%BA

Повторення

Столярний інструмент

Цвяхи для степлера

Киянки

Лобзики ручні

Набори стамесок

Ножівки по дереву

Полотна для стусел

Рубанки ручні

Скоби для степлера

Стамески

Склорізи

Домашнє завдання

Опрацювати матеріал презентації. Продовжити роботу з виготовлення рамки для фото.

Зворотній зв'язок:

освітня платформа **human** або ел. Пошта
valentinakarusta55@gmail.com

Використані джерела

<https://thepresentation.ru/mhk/hudozhn%D1%94-r%D1%96zblennya-po-derevu/download>

<https://www.youtube.com/watch?v=mfkPC-L9n7o>